

**Styrelsen for Grøn
Arealomlægning og Vandmiljø**

Energinet Eltransmission A/S
Att. Tove Krogh Stockmarr
Tonne Kjærsvvej 65
7000 Fredericia

Arter og Naturbeskyttelse
J.nr. 2025-14869
Ref. NYELE
Den 12. september 2025

Afgørelse efter artsfredningsbekendtgørelsen i j.nr. 2025-14869

Tove Stockmarr har på vegne af Energinet Eltransmission A/S (Energinet) den 6. marts 2025 ansøgt (Bilag 1) Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV) om dispensation fra artsfredningsbekendtgørelsen¹ til indfangning, flytning og opbevaring af springfrø (*Rana dalmatina*), grønbroget tudse (*Pseudepidalea viridis*), spidssnudet frø (*Rana arvalis*) og stor vandsalamander (*Triturus cristatus*), samt lille vandsalamander (*Triturus vulgaris*), butsnudet frø (*Rana temporaria*), grøn frø (*Pelophylax esculentus*) og skrubtudse (*Bufo bufo*) af bydende nødvendige samfundshensyn. Ansøgningen er uddybet skriftligt den 22. august 2025.

Udkast til afgørelsen har været i partshøring hos ansøger fra den 2. til den 12. september 2025. Ansøger havde ingen bemærkninger til afgørelsen. Afgørelsen meddeles sammen med projektets § 25-tilladelse, som SGAV er myndighed for.

1. Afgørelse

SGAV meddeler dispensation fra artsfredningsbekendtgørelsens § 10, stk. 1 og § 11, stk. 1, til at indsamle og flytte individer af springfrø, grønbroget tudse, spidssnudet frø og stor vandsalamander, på vilkår.

SGAV meddeler også dispensation fra bekendtgørelsens § 14, stk. 1, samt § 15, stk. 1, til at indsamle og flytte individer af lille vandsalamander, butsnudet frø, grøn frø og skrubtudse, på vilkår.

Dispensationen er givet i henhold til artsfredningsbekendtgørelsens § 12, stk. 1, samt bekendtgørelsens § 19 og er gældende fra § 25-tilladelsen er gyldig til den 15. oktober 2027.

1.1 Vilkår

- 1.1.1 De afværgende foranstaltninger i Karlstrup Mose skal udformes som 3 x 2 bunker (tre på hver side af traceet) af større marksten og stammer samt dødt ved og have en diameter på cirka to meter og være omkring en meter høj over terræn. Rastestederne skal være funktionelle ved opstilling af paddehegn i Karlstrup Mose.
- 1.1.2 Der skal opstilles et paddehegn langs kabeltraceet. Paddehegnene skal stå

¹ Bekendtgørelse om fredning af visse dyre- og plantearter og pleje af tilskadekommet vildt ([BEK nr. 521 af 25/03/2021](#))

- stramt, være tæt sluttet til jorden (gravet ned eller med en ombukket underkant pålagt grus eller lignende) og være mindst 40 cm høje.
- 1.1.3 Vegetationen må maksimalt være 20 cm høj 0.5 meter fra hegnet, således at padder ikke kan forcere hegnet og kommer ind i projektområdet via vegetationen.
 - 1.1.4 I paddernes aktive periode, skal hele paddehegnet tilses mindst hver 14. dag, for at sikre overholdes af vilkår 1.1.2 til 1.1.3. Procedure for besigtigelse skal dokumenteres og fremvises SGAV ved behov.
 - 1.1.5 Der skal opstilles fangstkasser hver 20 meter langs den indvendige side af paddehegnet.
 - 1.1.6 Fangstkasserne skal udformes som lukkede fælder med hul i midten og ramper på begge sider som padderne kan kravle op af og ned i hullet (se eksempel i Figur 1).

Figur 1. Eksempel på en lukket fangstkasse, der sikrer skygge mod udtørring og prædatorer.

- 1.1.7 Der skal opstilles mindst 10 krydsfælder (Figur 2) inden for det berørte rasteområde ved Karlstrup Mose.
- 1.1.8 Udformningen af krydsfælderne skal udføres som beskrevet i ansøgningen og placeres ud fra en faglig vurdering af det mest egnede sted i forhold til fangst af padder.
- 1.1.9 Fangstkasserne og krydsfælderne i Karlstrup Mose skal tilses hver anden dag indtil der i seks sammenhængende dage ikke er registreret flere individer. Procedure for besigtigelse og flytning skal dokumenteres og fremvises SGAV ved behov.
- 1.1.10 Der kan udlægges paddeskjul i form af plader, til at supplere indsamlingen

- af padder.
- 1.1.11 Håndtering af padder skal ske af egnede personer med ekspertise i korrekt håndtering.
- 1.1.12 **Der skal senest den 1. november 2027 afrapporteres til SGAV (naturbeskyttelse@sgav.dk) hvordan dispensationen er udnyttet, herunder antal padder (fordelt på art), der er flyttet hvornår og hvor til.**

Dispensationen kan bortfalde eller ændres med øjeblikkelig virkning, hvis § 25-tilladelsen til projektet bortfalder eller tilbagekaldes, eller hvis der i perioden er forhold, der bevirker at forudsætningerne for denne tilladelse ændres og at tilladelsen derfor kan tilbagekaldes.

SGAV skal gøre opmærksom på at indsamling og udsætning af dyrene kræver lodsejerens tilladelse. Dette gælder også for offentligt ejede arealer som f.eks. arealer der forvaltes af Naturstyrelsen. Det er i øvrigt ansøgers ansvar at sikre overholdelse af øvrig lovgivning, herunder at sikre ovenstående og eventuelle andre nødvendige tilladelser m.v.

Figur 2. Fra ansøgningen. Padderhegn i kryds med fangstspande som bruges til at indfange padder på rastarealer.

2. Baggrund

Ansøger har oplyst i ansøgningen, at i forbindelse med etablering af en ny højspændingsstation for Energiø Bornholm, skal der etableres et højspændingsanlæg på Sjælland og et landkabel herfra som forbindes med et søkabel fra Bornholm. Højspændingsstationen er forbundet til Bornholm med et landkabel til Karlstrup Strand, hvorfra et søkabel forbinder anlægget til Bornholm. På Sjælland er der udpeget et 101 ha stort område, hvor det kommende højspændingsanlæg skal placeres. Arealbehovet for de tekniske anlæg, der

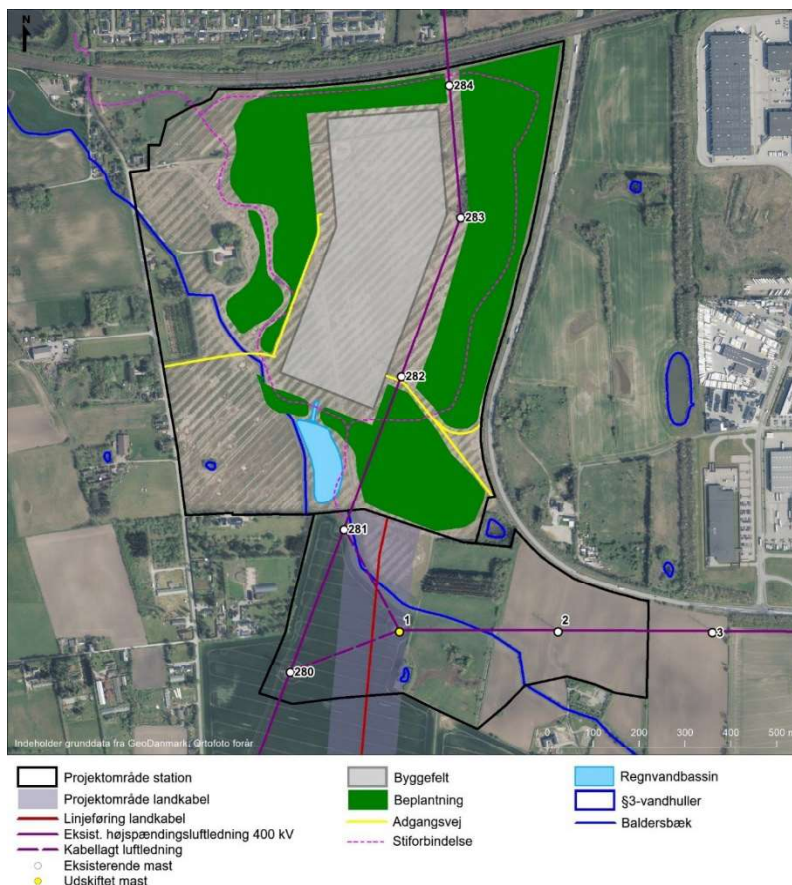
anlægges i et indhegnet område, er 16 ha.

Gennem området løber en 400 kV luftledning, som stationen skal kobles ind på. Umiddelbart syd herfor sløjfes luftledningen ud mod Ishøj i øst (Figur 3).

Anlægsarbejdet for etablering af den nye højspændingsstation vil samlet set have en varighed på op til 3 år. Anlægsarbejdet for etablering af kabelanlægget fra højspændingsstationen til Karlstrup Strand vil have en varighed på 1 år.

Anlægsarbejdet foregår i kortere strækninger á ca. 1.000-1.200 meter og sker som et "rullende" anlægstog. I de uger, det foregår, vil områderne påvirkes af graveaktivitet samt oplæg af materialer og fra aktiviteter på de arbejdspladser der skal etableres som led i underboringer.

Ansøger oplyser i ansøgningen, at kabelanlægget nedgraves, hvilket var et valg, fra andre metoder, ud fra hensynet til naturforhold, teknisk gennemførlighed, tidsforbrug og økonomi. Kablerne vil blive placeret i én kabelgrav. I anlægsfasen vil der være behov for et arbejdsbælte (ca. 21 meter) omkring kabelanlægget. På enkelte kortere strækninger, hvor der er særlige udfordringer i forhold til terræn, beskyttet natur og lign., kan arbejdsarealet reduceres på helt korte strækninger.

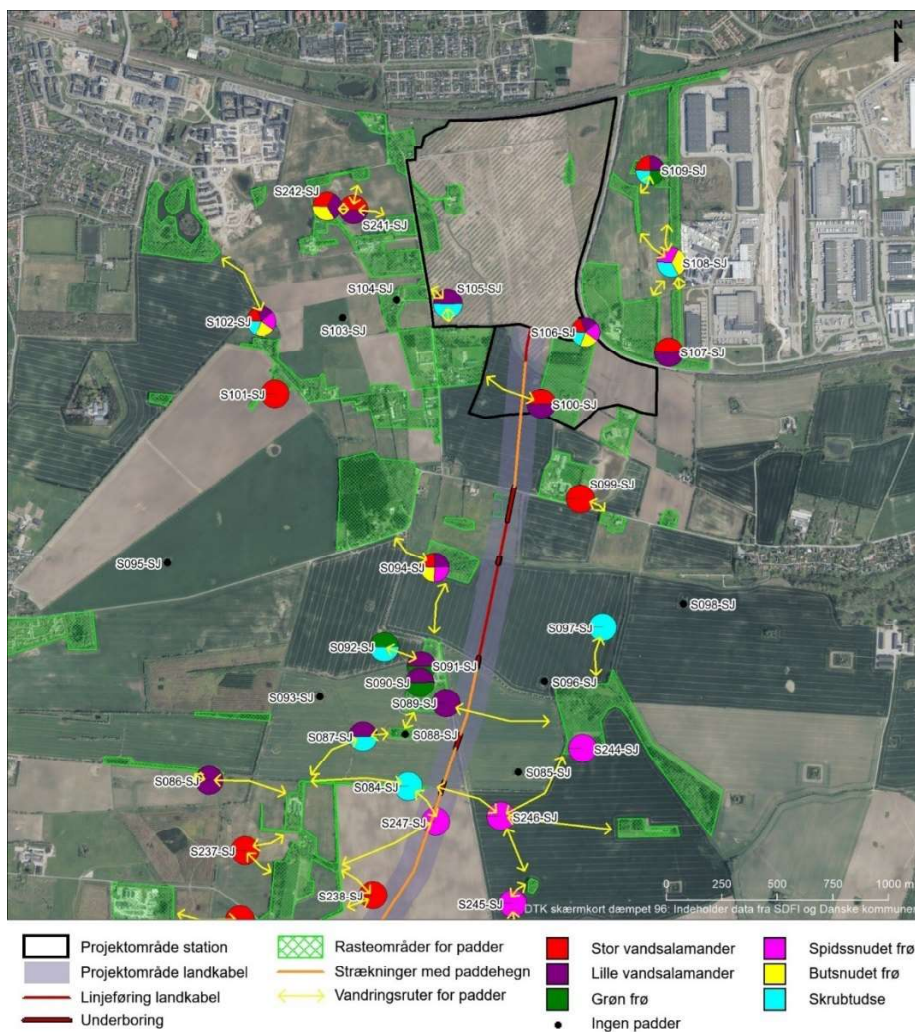
Figur 3. Fra ansøgningen. Indretning af stationsområde på Sjælland. De el-tekniske anlæg placeres i byggefeltet, som indhegnes.

Ansøgningen beskriver, at kabelanlægget vil blive anlagt mellem vandhuller og rasteområder, hvorfor der potentielt kan forekomme vandring af padder på tværs

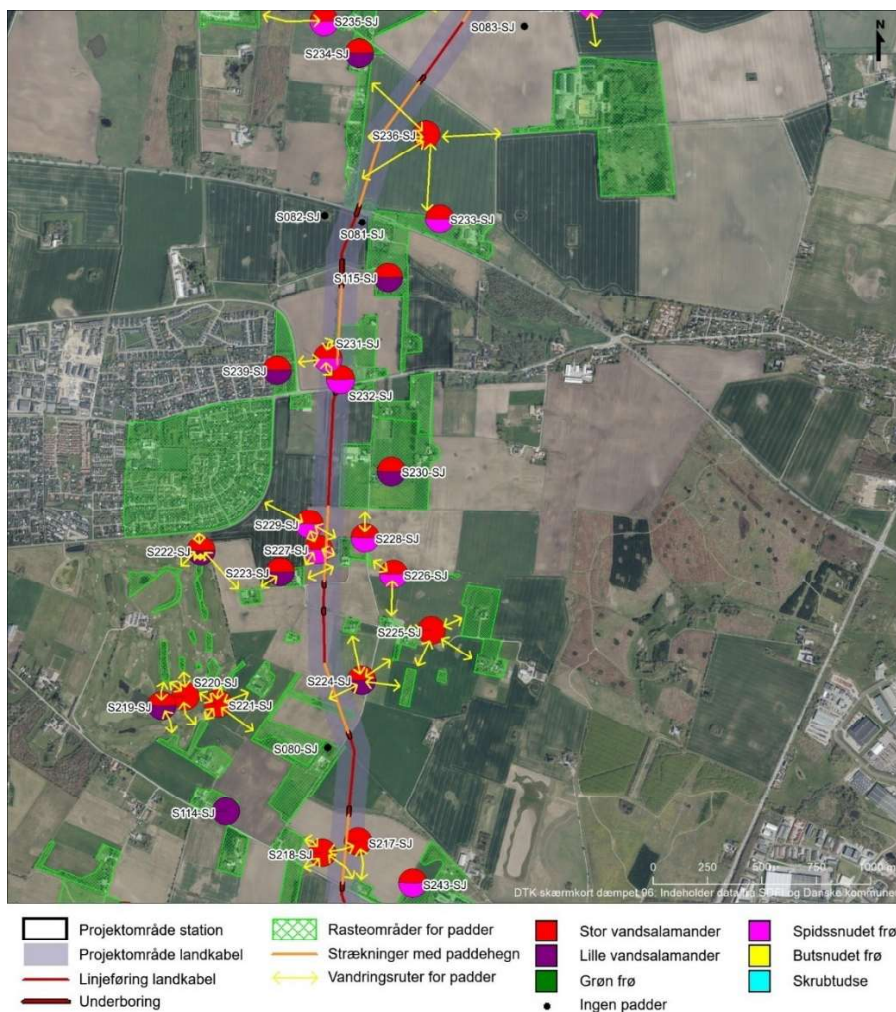
af anlægget. Det oplyses, at kortlægningen af padde er baseret på en skrivebordskortlægning og i forlængelse af denne feltundersøgelser. Ved skrivebordskortlægning er der identificeret 190 vandhuller inden for det samlede undersøgelsesområde på Sjælland. Heraf er 114 vandhuller undersøgt i felten. Vandhullerne er vurderet ud fra om der kan være vandring på tværs af tracéet fra yngle- til rasteområder eller omvendt. Ligeledes vurderes det, om der inddrages levesteder. De resterende ved skrivebordsscreening er vurderet egnede, og ud fra forsigtighedsprincip vurderet som ynglested for padde – herunder padde omfattet af habitatdirektivets bilag IV. Feltundersøgelser er foretaget i den første halvdel af juni 2022, i henhold til gældende tekniske anvisninger.

Vandringen forekommer i de perioder, hvor padde skal fra vinter-rasteområde til ynglevandhul (marts – ultimo maj), fra ynglevandhul til fourageringsområde og fra fourageringsområde/ynglevandhul til rasteområder (ultimo juni – medio oktober). Der er derfor lavet en kortlægning af paddernes rasteområder og vandringsruter (Figur 4-6).

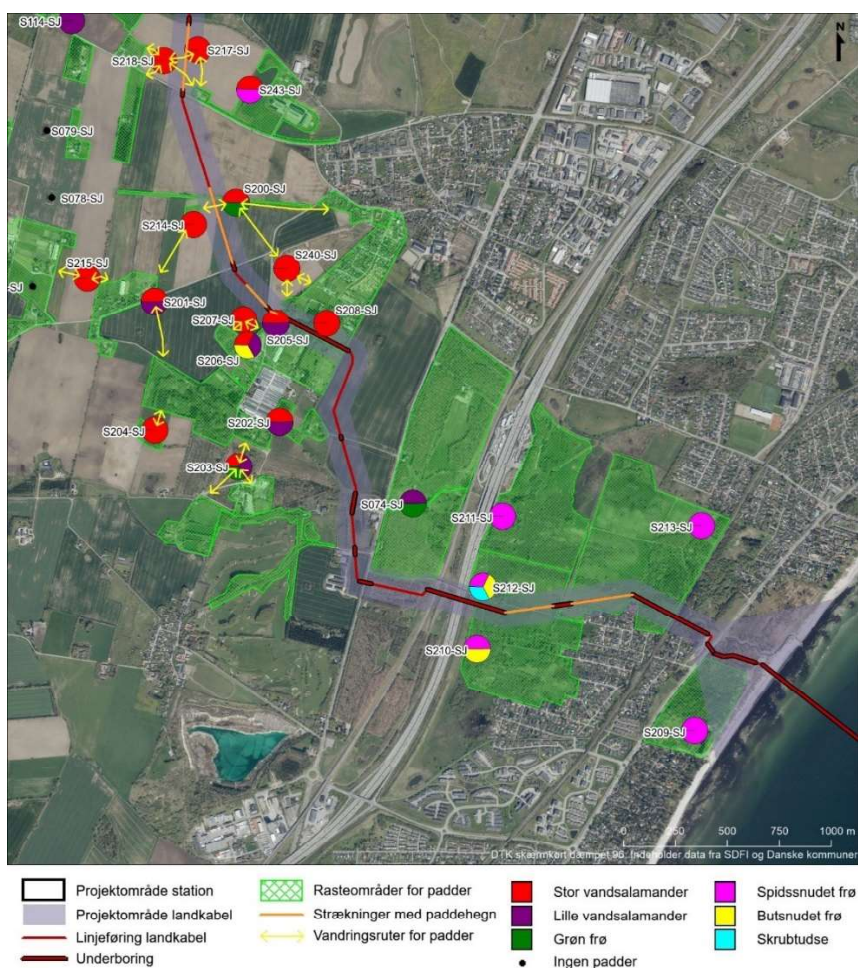
Ansøger har som udgangspunkt vurderet padderne til at fouragere og raste i umiddelbar tilknytning til vandhullerne, hvis forholdene er egnede til det. Hvis fouragerings- eller rasteforholdene ikke er egnede, kan padderne have behov for at vandre længere væk til mere egnede rasteområder. På figurene er der således ikke indtegnet alternative vandringsruter fra vandhuller, hvis vandhullerne ligger i tilknytning til egnet habitat af tilstrækkelig størrelse.

Figur 4. Fra ansøgningen. Ynglevandhuller og vandringsruiter på den nordlige del af projektområdet for landkablet.

Figur 5. Fra ansøgningen. Ynglevandhuller og vandringsruter på den midterste del af projektområdet for landkablet.

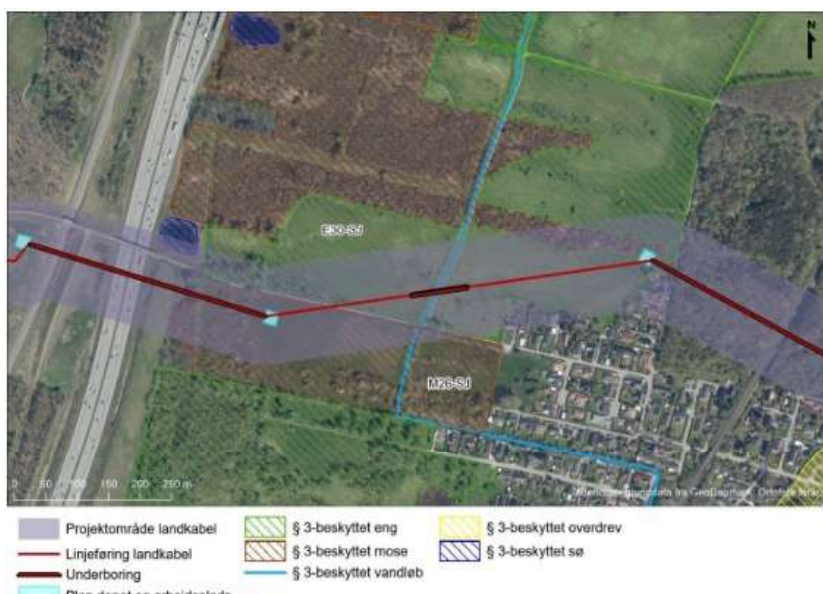

Figur 6. Fra ansøgningen. Ynglevandhuller og vandringsruter på den sydlige del af projektområdet for landkablet.

Ansøger har oplyst, at der er behov for at opsætte paddehegn, hvis anlægsarbejdet sker i paddernes vandringsperiode. Der vil ikke være behov for de angivne paddehegn, hvis anlægsarbejdet sker i overvintringsperioden 1. november til 1. februar når dagtemperaturen er under 5°C. Det gælder imidlertid ikke for anlægsarbejder i områder, som potentielt er rasteområde. Her udføres ikke anlægsarbejde i perioden, hvor padderne er i vinterrast.

Karlstrup Mose

Udover anlægsarbejde i potentielle paddevandringsområder, vil der i Karlstrup Mose (Figur 7) være anlægsarbejde, som går gennem områder, der har funktion som raste- og/eller fourageringsområde for padder. I Karlstrup Mose er der fundet spidssnudet frø i forbindelse med naturkortlægningen. Samtidig er der registreret stor vandsalamander i nærheden, hvorfor det forudsættes at denne art også forekommer i Karlstrup Mose. Karlstrup Mose er vurderet som rasteområde for begge disse bilag IV-arter.

Figur 7. Fra uddybbende oplysninger. Karlstrup Mose og det planlagte kabeltrace.

Afværgende foranstaltninger

Ansøger oplyser, at der forud for nedgravning af kablet i Kalstrup Mose, skal etableres erstatningsrastehabitat med tilsvarende kvalitet og kvantitet som det, der inddrages. F.eks. vil sten og kvasbunker, delvist nedgravet indeholde bedre rastemuligheder per m² end det som inddrages på de braklagte arealer. Erstatningsrasteområderne skal etableres og være funktionelle forud for, at der opsættes paddehegn omkring de eksisterende rasteområder og forud for en påvirkning af nuværende potentielle rasteområde.

Det vurderes at de bedst egnede rasteområder er krat og ligeledes bunker med blade, grene og andre elementer, som kan udgøre et skjul for padder. De områder som gennemgraves, er de områder, hvor der brakpudses. De vurderes som dårligt egnede rasteområder og mest med funktion som fouragering og spredningskorridor. Det skyldes, at arealet brakpudses og mangler strukturer som krat og ligeledes bunker med blade, grene og andre elementer, som kan udgøre et skjul for padder.

Ansøger oplyser, at det vurderes, at der på hver side af kabelgraven skal etableres tre erstatningsrastehabitater.

Til indfangning af padder, har ansøger oplyst, at der opsættes kryds på tværs i arbejdsarealet (21 meter) kombineret med spande/fangstkasser langs paddehegnet, som står langs den kommende kabelgrav vurderes at indfange individer, som bevæger sig rundt i rasteområdet.

Med afværgeforanstaltningerne vurderer ansøger, at områdets økologiske funktionalitet for spidssnudet frø og stor vandsalamander vil være opretholdt i anlægsfasen.

Det er ansøgers vurdering, at der ikke findes alternativer til dispensationen. I den tidlige screeningsfase, og som oplæg til den strategiske miljøvurdering, har bygherre vurderet på i alt 3 mulige tilslutningspunkter på Sjælland i hhv. Avedøre, ved Hove og i Solhøj for strømproduktionen fra den kommende Energø Bornholm. Der er analyseret arealer indenfor en 5 kilometer zone fra det punkt i

400 kV-nettet i Solhøj og Hovegård, hvor Planen for Energiø Bornholm angiver en mulig placering af højspændingsanlægget.

I forhold til placeringen af tilslutningspunkter samt ilandføringsområder, fremgår det af ansøgningen, at begrundelsen hovedsageligt skyldes økonomiske og naturmæssige hensyn. Se en uddybning af begrundelsen i ansøgningens afsnit 3.1.1.

Det er ansøgers vurdering, at dispensationen ikke hindrer opretholdelse af bevaringsstatus for spidssnudet frø og stor vandsalamander, da etableringen af kabelkorridoren ikke vil påvirke ynglevandhuller for padder og at der laves afværgende foranstaltninger for gennemgravning af Karlstrup Mose. Individer, der findes i spande eller fangstkasser ved paddehegn vil blive flyttet til nærmeste egnede yngle- eller rasteområde på den modsatte side af kabelgraven.

3. Fremgangsmåde

Ansøger har oplyst, at der opsættes paddehegn om kabelkorridoren i anlægsfasen, samt i rasteområdet i Karlstrup Mose inden igangsættelse af anlægsarbejdet. Der nedgraves spande eller fangstkasser op ad hegnen for hver 20 meter. Indfangede individer vil blive udsat i nærmeste egnede yngle- eller rasteområde på modsatte side af kabelgraven.

De indsamlede padder i Karlstrup Mose flyttes til området med krat uden for arealerne, som der slås slæt på.

Fremgangsmåde for indfangning er uddybet i ansøgningens afsnit 7.4.

Det er ansøgers vurdering, at der vil skulle indsamles op til 250 individer af spidssnudet frø, stor vandsalamander og lille vandsalamander samt 50 individer af hhv. butsnudet frø, grøn frø og skrubtudse. Dette er baseret på de enkelte arters vandringsmønstre, samt antal fund og geografiske placering af arterne, foretaget en vurdering af det påvirkede antal individer.

4. Regler

Efter artsfredningsbekendtgørelsen § 10, stk. 1, nr. 1, gælder der bl.a. et forbud mod forsætlig indfangning af arter på habitatdirektivets bilag IV, mens der efter bekendtgørelsens § 11 stk. 1, gælder et forbud med bl.a. at flytte, opbevare, transportere og udstille individer på direktivets bilag IV. Bekendtgørelsens § 10 og 11 bl.a. gældende for springfrø, grønbroget tudse, spidssnudet frø og stor vandsalamander, som det fremgår af bekendtgørelsens bilag 1.

Det er muligt at dispensere fra beskyttelsen, jf. § 12 i samme bekendtgørelse, hvis formålet er *af hensyn til den offentlige sundhed og sikkerhed eller af andre bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, herunder af social og økonomisk art, og hensyn til væsentlige gavnlige virkninger på miljøet.*

Det fremgår af nødretsforordningens² artikel 3, at *"... Planlægning, opførelse og drift af anlæg og installationer til produktion af energi fra vedvarende energikilder og deres tilslutning til nettet og selve det tilknyttede net og de*

² Rådets forordning (EU) 2022/2577 af 22. december 2022 om en ramme for fremskyndelse af udbredelsen af vedvarende energi

tilknyttede lagringsaktiver formodes at være af væsentlig samfundsinteresse og tjene den offentlige sundhed og sikkerhed, når retlige interesser afvejes i det enkelte tilfælde, med henblik på ... artikel 16, stk. 1, litra c), i direktiv 92/43/EØF (1)..."

Det vurderes, at udvidelsen af anlægget er nødvendig for at sikre udnyttelsen af den vedvarende energi, som havvindmølleparken kommer til at producere.

Efter artsfredningsbekendtgørelsens § 14, stk. 1, gælder der for vildtlevende dyr, der er nævnt i bekendtgørelsens bilag 1, men ikke er markeret med understregning, et forbud mod forsætligt drab eller indfangning. Dette forbud gælder bl.a. for lille vandsalamander, butsnudet frø, grøn frø og skrubtudse. I bekendtgørelsens § 19, fremgår det, at der i særlige tilfælde kan dispenseres fra bestemmelserne i § 14, stk. 1-2.

5. Begrundelse for afgørelse

Det er SGAVs vurdering, at forudsætningerne for at meddele dispensation fra artsfredningsbekendtgørelsen til indsamling af springfrø, grønbroget tudse, spidssnudet frø, stor vandsalamander, lille vandsalamander, butsnudet frø, grøn frø og skrubtudse er til stede. SGAV vurderer, at udnyttelse af havvindmølleparken udgør en væsentlig samfundsinteresse, jf. afgørelsens afsnit 4, og lægger vægt på, der udføres afværgende foranstaltninger.

Padder

Forekomsten af § 3-beskyttede vandhuller inden for en afstand af ca. 500 meter på hver side af projektområdet for landkablet er kortlagt. Der findes 82 vandhuller inden for dette område, hvoraf de 34 er undersøgt i foråret og sommeren 2022. Herudover er der 48 vandhuller som ikke er undersøgt, idet der tidligere er konstateret bilag IV-padder i, eller i umiddelbar nærhed af vandhullet. Bygherre redegør i MKR for, at der under besigtigelserne er registreret spidssnudet frø og stor vandsalamander i området for kabeltracéet. Det kan dog ifølge skrivebordskortlægningen ikke udelukkes at der ligeledes forekommer springfrø i området. De øvrige bilag IV-padder fra skrivebordskortlægningen er ikke registreret inden for undersøgelsesområdet. SGAV har dog kendskab til, at der er kendte forekomster af grønbroget tudse 5 km fra traceet i både 2024 og 2025 i nordligt liggende strandsøer ved Olsbæk strand i Hundinge. Grønbroget tudse er en pionerart, som under de rette forudsætninger i omgivelserne har god spredningsevne bl.a. kan arten spredes via havvand. Det er derfor SGAVs konkrete vurdering, at det ikke kan afvises at der ligeledes kan forekomme grønbroget tudse i kabeltracéet. På den baggrund, vurderer SGAV, at springfrø og grønbroget tudse skal indgå i dispensationen om end det formentlig er tale om relativt få individer af grønbroget tudse.

Det er SGAVs vurdering, at med de opstillede vilkår, afværges risikoen for individdrab af padder, og dermed sikres den økologiske funktionalitet fsva. individerne af springfrø, spidssnudet frø, grønbroget tudse og stor vandsalamander under og efter projektet. Det er derfor den samlede vurdering, at dispensationen ikke hindre opretholdes af bevaringsstatus for stor vandsalamander.

Det er SGAVs vurdering, at der ikke er alternativer til projektet, da den valgte placering af højspændingsstationen er teknisk begrundet, men også under størst mulig hensyntagen til det brede miljøaspekt (biologisk mangfoldighed,

befolkningen, menneskers sundhed, flora, fauna, jord, luft, landskab, kulturarv, mv samt det indbyrdes forhold mellem disse faktorer). Derudover sker placeringen med den kortest mulige afstand til havvindmølleparkerne og dermed mindsker forbruget af ressourcer til kabler (både søkabler og landkabler) samt arealressourcer.

6. Klagevejledning

Denne afgørelse, som vedrører dispensation fra artsfredningsbekendtgørelsens § 10 og § 11, jf. bekendtgørelsens § 12, kan ikke påklages særskilt. Afgørelsen er vedlagt § 25 tilladelsen efter miljøvurderingsloven³ til projektet, og nærværende afgørelse kan påklages i forbindelse med klage over nævnte tilladelse. Se klagevejledning i § 25 tilladelsen efter miljøvurderingsloven.

Med venlig hilsen

Nynne Elmelund Lemming
Arter og Natur
nye@sgav.dk

³ Miljøvurderingsloven, senest bekendtgjort ved lovebekendtgørelse nr. 4 af 3. januar 2023 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)

Energinet Eltransmission
Tonne Kjærsvvej 65
7000 Fredericia
ATT: Tove Krogh Stockmarr

Arter og Natur
J.nr. 2025-20607
Ref. SIEHK
D. 01. oktober 2025

Afgørelse vedrørende sag nr. 2025-20607

Der er d. 17. september 2025 fremsendt ansøgning om dispensation fra artsfredningsbekendtgørelsen¹ til at flytte 8 individer af den fredede orkide Tyndakset gøgeurt (*Orchis mascula*), grundet nedlægning af kabler i forbindelse med projektet Energiø Bornholm

Afgørelse

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø giver dispensation fra forbuddet i artsfredningsbekendtgørelsens § 14, stk. 2, til at flytte op til 15 individer af Tyndakset gøgeurt, fra deres nuværende placering som frem går af figur 5 på bilag 1, til en ny placering ca. 50 meter fra den nuværende, se figur 6 i bilag 1.

Dispensationen for indsamling af ovennævnte individer gælder til 01. oktober 2026.

Dispensationen gives på følgende vilkår:

- Flytningen sker, som beskrevet i afsnittet fremgangsmåde.
- En sagkyndig med ekspertise i artsgruppen og habitatet skal overse eller udføre opgravningen og flytningen. Sagkyndig skal være opmærksom på at der kommer jord nok op med rødderne for at sikre, at roden ikke beskadiges og at svampen som orkideen indgår mykorrhiza med, også medbringes til det nye voksested.
- Flytningen skal foregå således, at de opgravede planter ikke tørrer ud, og individerne skal flyttes direkte efter opgravning.
- Flytningen må ikke forårsage, at planterne udtørre umiddelbart efter plantning.
- De præcise lokaliteter for plantning af orkideerne vælges i samarbejde med en sagkyndig botaniker med ekspertise i artsgruppen.
- Senest d. 01. november 2026 skal Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø oplyses, hvordan dispensationen er udnyttet.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø skal gøre opmærksom på at flytning af Tyndakset gøgeurt kræver lodsejerens/lodsejernes tilladelse, og at

¹ [Bekendtgørelse om fredning af visse dyre- og plantearter og pleje af tilskadekommet vildt \(BEK nr. 521 af 25/03/2021\)](#)

flytning i beskyttet natur kan kræve dispensation. Dette gælder også for offentligt ejede arealer.

Baggrund for ansøgning

Ansøger oplyser at der i forbindelse med opførelsen af Energiø Bornholm, der skal levere grøn strøm til danske husstande, skal der etableres en omformerstation på Bornholm, der skal opsamle og omforme strømmen fra havvindmøllerne, så den effektivt kan sendes videre til Sjælland og Tyskland.

Foruden højspændingsstationen skal der også etableres kabler, der forbinder højspændingsstationen med havmølleparken og med Sjælland. Disse kabler placeres syd for selve højspændingsstationen og vil bestå af jordkabler.

Anlæg af kabler vil ske ved brug af forskellige anlægsmetoder, som er tilpasset den konkrete lokation. I dette projekt er den primære anlægsmetode til etablering af kabelanlæg nedgravning. Dette valg er foretaget ud fra hensynet til naturforhold, teknisk gennemførlighed, tidsforbrug og økonomi. Kablerne vil blive placeret i én kabelgrav. I anlægsfasen vil der være behov for et arbejdsbælte (ca. 21 m) omkring kabelanlægget.

Der findes tre mulige linjeføringer på land, for tilslutning mellem Bornholm og Sjælland, hvor DC2 er en af tre. De tre linjeføringer er vurderet som ligeværdige alternativer og den endelige linjeføring bliver valgt af vinderen af entreprenørarbejdet. For kabeltracéet DC2 vil anlægsarbejdet omfatte arealer, hvor der vokser tyndakset gøgeurt ved Sose.

Der vil uundgåeligt køre anlægsmaskiner på stedet, hvor den gror på brakmarken i anlægsfasen. Det betyder, at der hermed anmodes om at individerne af tyndakset gøgeurt flyttes til et nyt levested for at undgå beskadigelse. Orkidéerne skal således flyttes til nærmeste egnede lokalitet. I dette tilfælde er den registreret i skovbrynet umiddelbart øst for den nord-/sydgående vej (Søndre Landevej), som fører ned til parkeringspladsen ved Sose strand. I skoven og i brynet er tyndakset gøgeurt registreret flere steder. Det vurderes på den baggrund, at der er gode chancer for overlevelse, hvis planterne flyttes til dette areal da levestedsbetingelserne således er tilstede i det nye habitat.

Fremgangsmåde

Ansøger oplyser i ansøgningen at planterne bliver gravet op individuelt med håndkraft. Det sikres at der medfølger så meget jord som muligt for at få et så stort netværk af mykorrhiza med. Derefter genplanteres standen på den nye lokalitet i skovbrynet 50 meter nord for opgravningen.

Begrundelse for afgørelse

Styrelsen har ved afgørelsen lagt vægt på, at Tyndakset gøgeurt er almindelig udbredt på Bornholm og på Rødlisten vurderet som *livskraftig*.

Med den valgte fremgangsmåde, hvor orkidéerne flyttes, vurderer Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, at projektet har taget de nødvendige hensyn til at sikre bestandens fortsatte overlevelse. Flytningen vurderes derfor ikke at have en negativ indvirkning på den lokale udbredelse af Tyndakset gøgeurt.

Styrelsen har endelig lagt vægt på, at der ikke foreligger reelle alternativer til projektet, samt at der er tale om væsentlige samfundsmæssige hensyn der skal sikre grøn energi til danske husstande.

Klagevejledning

Afgørelsen kan ikke påklages til en anden administrativ myndighed, jf. artsfredningsbekendtgørelsens § 33.

Søgsmål til prøvelse af Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø afgørelse skal være anlagt ved domstolene inden 6 måneder efter modtagelsen af denne afgørelse, jf. § 88, stk. 1 i naturbeskyttelsesloven².

Regler

Efter artsfredningsbekendtgørelsen § 14, stk. 2, gælder der bl.a. et forbud mod beskadigelse og fjernelse fra voksested af bl.a. Tyndakset gøgeurt.

Det fremgår af samme bekendtgørelse i § 19, at Miljøstyrelsen, i særlige tilfælde, kan dispensere fra artsfredningsbekendtgørelsens § 14, stk. 2.

Med venlig hilsen

Signe Klavsén
Specialkonsulent
Styrelsen for Grøn Arealanvendelse og Vandmiljø
siehk@sgav.dk

² Lovbekendtgørelse nr. 1392 af 4. oktober 2022 om naturbeskyttelse

Bilag 1

Figur 5 Rød cirkel markerer lokaliteten med fund af tyndakset gøgeurt.

Figur 6 Lokalitet for flytning af tyndakset gøgeurt markeret med grøn.

**Styrelsen for Grøn
Arealomlægning og Vandmiljø**

Energinet Eltransmission A/S
Att. Tove Krogh Stockmarr
Tonne Kjærsvvej 65
7000 Fredericia

Arter og Naturbeskyttelse
J.nr. 2025-7986
Ref. NYELE
Den 4. juli 2025

Afgørelse efter artsfredningsbekendtgørelsen i j.nr. 2025-7986

Tove Stockmarr har på vegne af Energinet Eltransmission A/S (Energinet) den 6. marts 2025 ansøgt Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV) om dispensation fra artsfredningsbekendtgørelsen¹ til indfangning, flytning og opbevaring af op til 100 individer af hhv. stor vandsalamander (*Triturus cristatus*), lille vandsalamander (*Lissotriton vulgaris*), grøn frø (*Pelophylax esculentus*) og latterfrø (*Pelophylax ridibundus*), af bydende nødvendige samfundshensyn. Ansøger har ligeledes ansøgt om dispensation fra habitatbekendtgørelsens § 11 til nedlæggelse af et ynglevandhul for stor vandsalamander, hvilket behandles særskilt i sag nr. 2025-9060. Udkast til afgørelsen har været i partshøring hos ansøger fra den 4. juli 2025 til den 4. august 2025. Afgørelsen meddeles sammen med projektets § 25-tilladelse, som SGAV er myndighed for.

1. Afgørelse

SGAV meddeler dispensation fra artsfredningsbekendtgørelsens § 10, stk. 1 og § 11, stk. 1, til at indsamle og flytte individer af stor vandsalamander, på vilkår.

SGAV meddeler også dispensation fra bekendtgørelsens § 14, stk. 1, samt § 15, stk. 1, til at indsamle og flytte individer af lille vandsalamander, grøn frø og latterfrø, på vilkår.

Dispensationen er givet i henhold til artsfredningsbekendtgørelsens § 12, stk. 1, samt bekendtgørelsens § 19.

1.1 Vilkår

- 1.1.1 Dispensationen er gældende fra § 25-tilladelsen er gyldig til den 15. oktober 2027.
- 1.1.2 Forud for aktivitet i og omkring vandhul SO9-BH, skal padder i området flyttes i deres aktive periode, fra ca. 1. marts til 15. oktober, for at undgå individdrab.
- 1.1.3 Der skal opstilles et paddehegn rundt om området ved vandhul SO9-BH. Paddehegnene skal stå stramt, være tæt sluttet til jorden (gravet ned eller med en ombukket underkant pålagt grus eller lignende) og være mindst 50

¹ Bekendtgørelse om fredning af visse dyre- og plantearter og pleje af tilskadekommet vildt ([BEK nr. 521 af 25/03/2021](#))

- cm høje.
- 1.1.4 Vegetationen må maksimalt være 20 cm høj 0,5 meter fra hegnet, således at padder ikke kan forcere hegnet og kommer ind i projektområdet via vegetationen.
 - 1.1.5 I paddernes aktive periode, skal hele paddehegnet tilses mindst hver 14. dag, for at sikre overholdes af vilkår 1.1.3 og 1.1.4. Procedure for besigtigelse skal dokumenteres og fremvises SGAV ved behov.
 - 1.1.6 Der skal opstilles fangstkasser hver 30 meter langs den indvendige side af paddehegnet.
 - 1.1.7 Fangstkasserne skal udformes som lukkede fælder med hul i midten og ramper på begge sider som padderne kan kravle op af og ned i hullet (se eksempel i Figur 1).

Figur 1. Eksempel på en lukket fangstkasse, der sikrer skygge mod udtørring og prædatorer.

- 1.1.8 Der skal opstilles mindst 10 krydsfælder (Figur 2) i rasteområdet ved Duegården.
- 1.1.9 Udformningen af krydsfælder skal udføres som beskrevet i ansøgningen og placeres ud fra en faglig vurdering af det mest egnede sted i forhold til fangst af padder.
- 1.1.10 Fangstkasserne og krydsfælderne skal tilses hver anden dag indtil der i seks sammenhængende dage ikke er registreret flere individer. Procedure for besigtigelse og flytning skal dokumenteres og fremvises SGAV ved behov.
- 1.1.11 Der kan udlægges paddeskjul i form af plader, til at supplere indsamlingen af padder.

- 1.1.12 Indsamlede padder flyttes til vandhul S37-BH eller S30-BH.
- 1.1.13 Når de nyetablerede vandhuller er egnet som ynglevandhul for stor vandsalamander, skal det samme antal padder, der er indsamlet i S09-BH samt ved Duegården, så vidt muligt forsøges indsamlet og flyttes til det nyetablerede område med de nyetablerede vandhuller (Figur 3).
- 1.1.14 Håndtering af padder skal ske af egnede personer med ekspertise i arterne.
- 1.1.15 **Der skal senest den 1. november 2027 afrapporteres til SGAV (naturbeskyttelse@sgav.dk) hvordan dispensationen er udnyttet, herunder antal padder, fordelt på art, der er flyttet hvornår og hvor til.**

Figur 2. Fra ansøgningen. Paddehegn i kryds med fangstspande som bruges til at indfange padder på rastarealer.

Dispensationen kan bortfalde eller ændres med øjeblikkelig virkning, hvis § 25-tilladelsen til projektet bortfalder eller tilbagekaldes, eller hvis der i perioden er forhold, der bevirker at forudsætningerne for denne tilladelse ændres og at tilladelsen derfor kan tilbagekaldes.

SGAV skal gøre opmærksom på at indsamling og udsætning af dyrene kræver lodsejerens tilladelse. Dette gælder også for offentligt ejede arealer som f.eks. arealer der forvaltes af Naturstyrelsen. Det er i øvrigt ansøgers ansvar at sikre overholdelse af øvrig lovgivning, herunder at sikre ovenstående og eventuelle andre nødvendige tilladelser m.v.

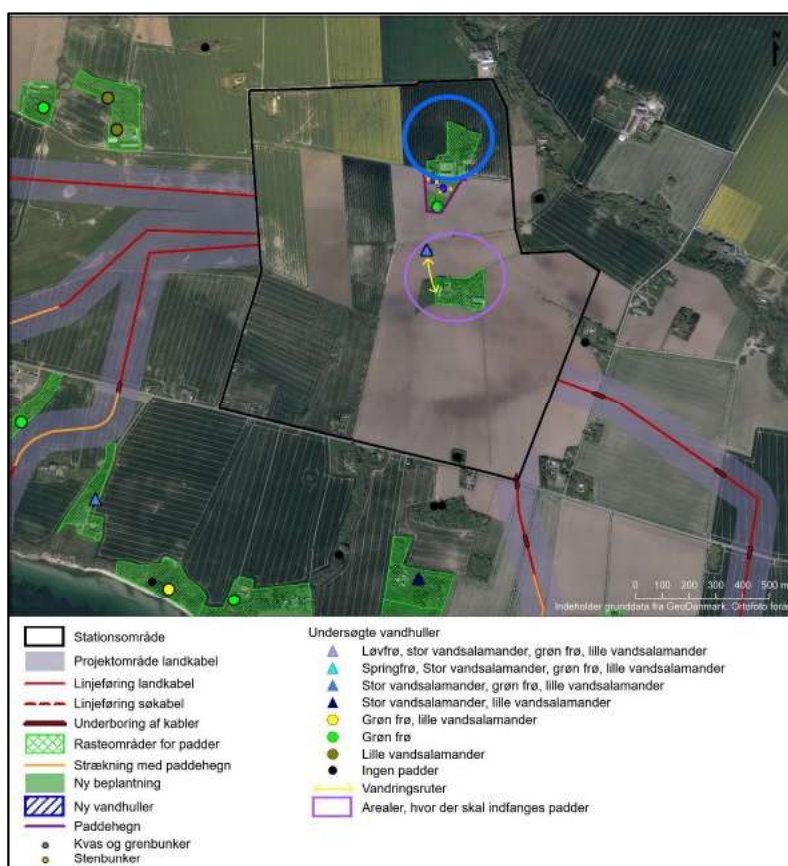
2. Baggrund

Ansøger har oplyst i ansøgningen, at i forbindelse med etablering af en ny højspændingsstation for Energiø Bornholm, er der udpeget et 110 ha stort område, hvor det kommende højspændingsanlæg skal placeres. Arealbehovet til de el-tekniske anlæg er 47 ha. På området er der et ynglevandhul for stor

vandsalamander, der skal nedlægges for at realisere projektet. Der etableres to erstatningsvandhuller på hhv. 500 og 580 m² umiddelbart nord for det nedlagte (Figur 3), jf. Energinets ansøgning med bilag, om fravigelse fra habitatbekendtgørelsens § 11.

Der er derfor behov for at indfange padderne, som benytter det vandhul, der skal nedlægges, og flytte dem til andre vandhuller indtil de nye vandhuller er funktionelle i 2027.

Ansøger oplyser, at der blev foretaget paddeundersøgelser i det vandhul, der skal nedlægges og hvor padderne skal indsamles fra, i 2022 og 2023. I 2022, blev der registreret omkring 25 larver af stor vandsalamander og omkring 25 larver af lille vandsalamander i de 30 minutter, som der blev ketsjet jf. den tekniske anvisning. I 2023 var vandhullet udtørret. Der blev også registreret omkring 20 voksne individer af grøn frø i 2022, men ingen i 2023. Afhængigt af vejret/nedbør og forudsat, at alle larver udvikler sig til voksne, vurderes det, at der skal flyttes omkring 25-50 individer af henholdsvis stor vandsalamander (og lille vandsalamander og 50-100 individer af grøn frø/latterfrø).

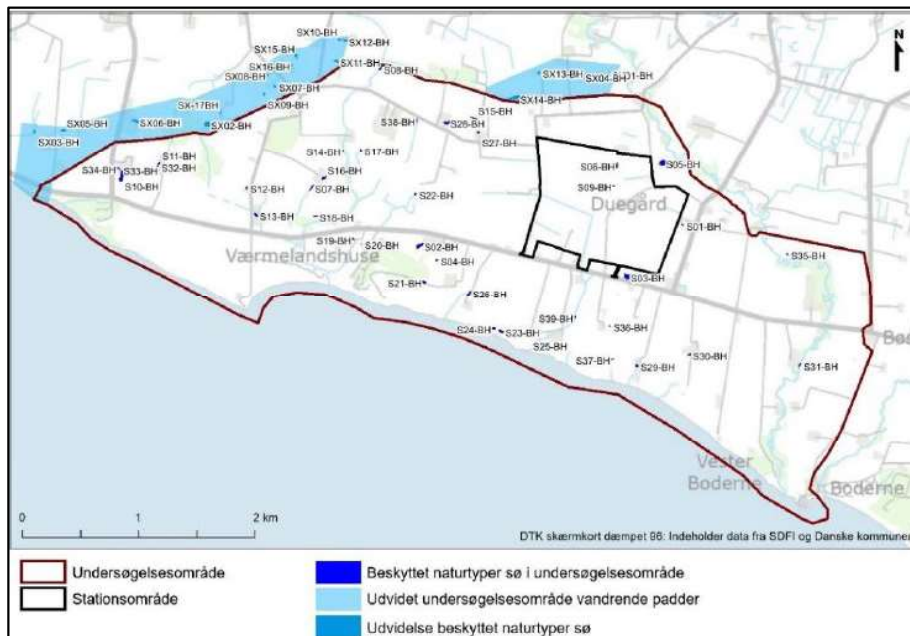
Figur 3. Fra ansøgningen. Oversigt over stationsområdet samt fund af padder.

Det er ansøgers vurdering, at der ikke findes alternativer til dispensationen, da det ikke er muligt at gennemføre projektet uden at skulle indsamle individerne. Dette

skyldes, at anlægget ikke kan etableres andre steder, grundet bl.a. jord- og havbundsforhold, afstand til havvindmøllerne og natur- og miljømæssige forhold. Det er også ansøgers vurdering, at dispensationen ikke hindrer opretholdelse af stor vandsalamanders bevaringsstatus, da der etableres to kompensierende vandhuller for det ene, der nedlægges, og at individerne flyttes til nærliggende alternative vandhuller indtil erstatningsvandhullerne er egnede, hvilket de forventes at være i 2027.

3. Fremgangsmåde

Det oplyses i ansøgningen at indsamling af paddler startes i vandringsperioden, hvor stor vandsalamander, lille vandsalamander og grøn frø/latterfrø vandrer fra vandhullet mod deres rasteområder. I praksis vil indsamlingen af stor vandsalamander, lille vandsalamander og grøn frø/latterfrø, finde sted ved opsætning af paddehegn omkransende vandhullerne og opsamlingsspande/pladeskjul på indersiden af hegnet, hvorefter individerne indsamles manuelt og flyttes til egnede områder (Figur 4).

Figur 4. Fra ansøgningen. Kort over vandhuller, hvor der skal indsamles stor vandsalamander (S09-BH), samt udsætningsvandhullerne (S37-BH og S30-BH).

Ikke-kønsmodne individer som forbliver i deres rasteområder gennem yngleperioden, vil blive indsamlet i samme periode (primo juli-medio oktober) ved opsætning af paddehegn i kryds forsynet med fangstkasser, samt ved udlæg af træplader som padderne søger dagsrest under (Figur 2).

Både fangstkasser og træplader efterses hver anden dag indtil man i seks sammenhængende dage ikke registrerer flere individer.

Der etableres to lysåbne erstatningsvandhuller der begge har de optimale mål for stor vandsalamander i tilknytning til et rasteareal med mindst det dobbelte areal af

rastearealer der nedlægges. Ynglemulighederne i området er derfor forbedret betydeligt i forhold til det nuværende ynglevandhul.

4. Regler

Efter artsfredningsbekendtgørelsen § 10, stk. 1, nr. 1, gælder der bl.a. et forbud mod forsætlig indfangning af arter på habitatdirektivets bilag IV, mens der efter bekendtgørelsens § 11 stk. 1, gælder et forbud med bl.a. at flytte, opbevare, transportere og udstille individer på direktivets bilag IV. Bekendtgørelsens § 10 og 11 bl.a. gældende for stor vandsalamander, som det fremgår af bekendtgørelsens bilag 1.

Det er muligt at dispensere fra beskyttelsen, jf. § 12 i samme bekendtgørelse, hvis formålet er *af hensyn til den offentlige sundhed og sikkerhed eller af andre bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, herunder af social og økonomisk art, og hensyn til væsentlige gavnlige virkninger på miljøet.*

Det fremgår af nødretsforordningens² artikel 3, at "... Planlægning, opførelse og drift af anlæg og installationer til produktion af energi fra vedvarende energikilder og deres tilslutning til nettet og selve det tilknyttede net og de tilknyttede lagringsaktiver formodes at være af væsentlig samfundsinteresse og tjene den offentlige sundhed og sikkerhed, når retlige interesser afvejes i det enkelte tilfælde, med henblik på ... artikel 16, stk. 1, litra c), i direktiv 92/43/EØF (1)..."

Det vurderes, at udvidelsen af anlægget er nødvendig for at sikre udnyttelsen af den vedvarende energi, som havvindmølleparken kommer til at producere.

Efter artsfredningsbekendtgørelsens § 14, stk. 1, gælder der for vildtlevende dyr, der er nævnt i bekendtgørelsens bilag 1, men ikke er markeret med understregning, et forbud mod forsætligt drab eller indfangning. Dette forbud gælder bl.a. for lille vandsalamander, grøn frø og latterfrø.

I bekendtgørelsens § 19, fremgår det, at der i særlige tilfælde kan dispenseres fra bestemmelserne i § 14, stk. 1-2.

5. Begrundelse for afgørelse

Det er SGAVs vurdering, at forudsætningerne for at meddele dispensation fra artsfredningsbekendtgørelsen til indsamling af stor vandsalamander, lille vandsalamander, grøn frø og latterfrø er til stede. SGAV vurderer, at udnyttelse af havvindmølleparken udgør en væsentlig samfundsinteresse, jf. afgørelsens afsnit 4, og lægger vægt på, at stor vandsalamander ikke mister muligheden for at yngle, men kan benytte det midlertidige ynglevandhul frem til at det kompenserende vandhul er brugbart og arten kan yngle. Dette sker efter to vækstsæsoner. Det er vurderingen, at det midlertidige ynglevandhul er egnet til stor vandsalamander og at arten derfor kan fortsætte med at yngle.

Derudover, er det SGAVs vurdering, at med de opstillede vilkår, afværges risikoen for individdrab af padden, og dermed sikres den økologiske funktionalitet fsva. individerne af stor vandsalamander under og efter projektet. Det er derfor den samlede vurdering, at dispensationen ikke hindre opretholdes af bevaringsstatus for stor vandsalamander.

² Rådets forordning (EU) 2022/2577 af 22. december 2022 om en ramme for fremskyndelse af udbredelsen af vedvarende energi

Det er SGAVs vurdering, at der ikke er alternativer til projektet, da den valgte placering af højspændingsstationen er teknisk begrundet, men også under størst mulig hensyntagen til det brede miljøaspekt (biologisk mangfoldighed, befolkningen, menneskers sundhed, flora, fauna, jord, luft, landskab, kulturarv, mv samt det indbyrdes forhold mellem disse faktorer). Derudover sker placeringen med den kortest mulige afstand til havvindmølleparkerne og dermed mindsker forbruget af ressourcer til kabler (både søkabler og landkabler) samt arealressourcer.

6. Klagevejledning

Denne afgørelse, som vedrører dispensation fra artsfredningsbekendtgørelsens § 10 og § 11, jf. bekendtgørelsens § 12, kan ikke påklages særskilt. Afgørelsen er vedlagt § 25 tilladelsen efter miljøvurderingsloven³ til projektet, og nærværende afgørelse kan påklages i forbindelse med klage over nævnte tilladelse. Se klagevejledning i § 25 tilladelsen efter miljøvurderingsloven.

Med venlig hilsen

Nynne Elmelund Lemming
Arter og Natur
nyele@sgav.dk

³ Miljøvurderingsloven, senest bekendtgjort ved lovebekendtgørelse nr. 4 af 3. januar 2023 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)

**Styrelsen for Grøn
Arealomlægning og Vandmiljø**

Energinet Eltransmission A/S
Att. Tove Krogh Stockmarr
Tonne Kjærsvvej 65
7000 Fredericia

Arter og Naturbeskyttelse
J.nr. 2025-14867
Ref. NYELE
Den 12. september 2025

Afgørelse efter artsfredningsbekendtgørelsen i j.nr. 2025-14867

Tove Stockmarr har på vegne af Energinet Eltransmission A/S (Energinet) den 6. marts 2025 ansøgt (Bilag 1) Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV) om dispensation fra artsfredningsbekendtgørelsen¹ til indfangning, flytning og opbevaring af op til 10 individer af markfirben (*Lacerta agilis*), af bydende nødvendige samfundshensyn.

Udkast til afgørelsen har været i partshøring hos ansøger fra den 2. til den 12. september 2025. Ansøger havde ingen bemærkninger til afgørelsen. Afgørelsen meddeles sammen med projektets § 25-tilladelse, som SGAV er myndighed for.

1. Afgørelse

SGAV meddeler dispensation fra artsfredningsbekendtgørelsens § 10, stk. 1 og § 11, stk. 1, til at indsamle og flytte individer af markfirben, på vilkår.

Dispensationen er givet i henhold til artsfredningsbekendtgørelsens § 12, stk. 1. og er gældende fra § 25-tilladelsen er gyldig til den 15. oktober 2027.

1.1 Vilkår

- 1.1.1 Der skal forud for indsamling af markfirben udformes afværgende foranstaltninger som beskrevet i ansøgningens afsnit 7.4.
- 1.1.2 Når de afværgende foranstaltninger er funktionelle, skal der opstilles et faststående, tætsluttet hegn (eksempelvis et paddehegn), rundt om arbejdsområdet (Figur 2).
- 1.1.3 Hegnet skal stå stramt, være tæt sluttet til jorden (gravet ned eller med en ombukket underkant pålagt grus eller lignende), være mindst 50 cm højt og med en ombukket overkant og forhindrer at markfirben kan forcere ind i området.
- 1.1.4 Vegetationen op af hegnet må maksimalt være 20 cm høj, 0,5 meter på begge sider af hegnet, således at markfirben ikke kan forcere hegnet og kommer ind i projektområdet via vegetationen.
- 1.1.5 I markfirbenenes aktive periode (fra 15. marts til 15. oktober), skal hele paddehegnet være funktionelt og tilses mindst hver 14. dag, for at sikre

¹ Bekendtgørelse om fredning af visse dyre- og plantearter og pleje af tilskadekommet vildt ([BEK nr. 521 af 25/03/2021](#))

- overholdes af vilkårene 1.1.2 til 1.1.4. Besigtigelsen skal dokumenteres og fremvises SGAV ved anmodning.
- 1.1.6 Tømning af arbejdsområde for markfirben, skal udføres med fangstkasser samt manuel indfangning og som yderligere beskrevet i ansøgningens afsnit 7.4, herunder. Procedure for indsamling og flytning skal dokumenteres og fremvises SGAV ved anmodning.
 - 1.1.7 For at fange markfirbenene inden de lægger æg, skal der opstilles fangstkasser i perioden 15. april til 1. maj.
 - 1.1.8 Området skal gennemgås manuelt én dag efter, at fangstkasserne er opsat og én dag inden nedtagning af kasserne.
 - 1.1.9 Markfirben, der indsamles inden for hegnet skal flyttes uden for hegnet inden for det forbedrede område.
 - 1.1.10 Håndtering af markfirben skal ske af egnede personer med ekspertise i arten.
 - 1.1.11 **Der skal senest den 1. november 2027 afrapporteres til SGAV (naturbeskyttelse@sgav.dk) hvordan dispensationen er udnyttet, herunder antal markfirben, der er flyttet hvornår og hvor til.**

Dispensationen kan bortfalde eller ændres med øjeblikkelig virkning, hvis § 25-tilladelsen til projektet bortfalder eller tilbagekaldes, eller hvis der i perioden er forhold, der bevirker at forudsætningerne for denne tilladelse ændres og at tilladelsen derfor kan tilbagekaldes.

SGAV skal gøre opmærksom på at indsamling og udsætning af dyrene kræver lodsejerens tilladelse. Dette gælder også for offentligt ejede arealer som f.eks. arealer der forvaltes af Naturstyrelsen. Det er i øvrigt ansøgers ansvar at sikre overholdelse af øvrig lovgivning, herunder at sikre ovenstående og eventuelle andre nødvendige tilladelser m.v.

2. Baggrund

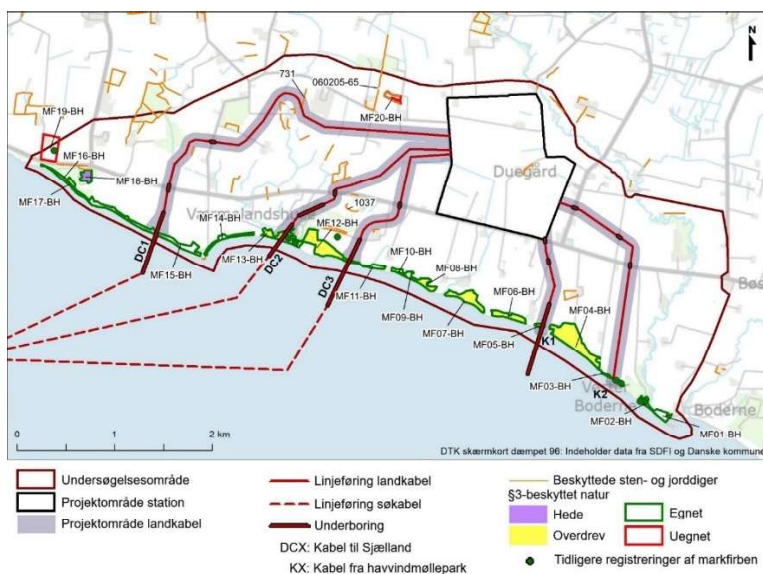
Ansøger har oplyst i ansøgningen, at i forbindelse med etablering af en ny højspændingsstation for Energiø Bornholm, er der udpeget et 110 ha stort område, hvor det kommende højspændingsanlæg skal placeres. Arealbehovet til de el-tekniske anlæg er 47 ha.

Stationen, der skal opsamle strøm fra havvindmølleparkerne ud for Bornholm, skal jf. klimaaftalen af 22. juni 2020 placeres på Bornholm. Idet havvindmølleparkerne placeres 15 km SV for Bornholm ud for Sose Bugt, er det af hensyn til forbruget af ressourcer til kabler (både søkabler og landkabler), herunder ikke mindst arealressourcer, mest hensigtsmæssigt at placere højspændingsstationen med den kortest mulige afstand til havvindmølleparkerne.

Den valgte placering (Figur 1) er resultatet af et indgående planlægningsarbejde og danner grundlaget for den igangværende miljøkonsekvensvurdering af projektet. Den valgte placering er teknisk begrundet og under størst mulig hensyntagen til det brede miljøaspekt (biologisk mangfoldighed, befolkningen, menneskers sundhed, flora, fauna, jord, luft, landskab, kulturarv, mv samt det indbyrdes forhold mellem disse faktorer).

Bornholms Regionskommune har i 2024 vedtaget kommuneplantillæg 20 og lokalplan 152, som danner plangrundlaget for stationen.

Ansøger oplyser, at for at ilandføre strømmen fra havvindmølleparken ud for Bornholm, skal der nedgraves kabler (Figur 1), der fører ind til en nye højspændingsstation og derfra sendes strømmen videre til Sjælland. Et af de mulige ilandføringspunkter (K2) går gennem et habitat for markfirben. Det vil således blive nedgravet i stranden, kystskrænten og videre på marken. Nedgravningen vil ske ved såkaldt reduceret arbejdsbælte, og der vil udlægges køreplader. Arbejdsbæltet vil således være 11,5 meter bredt frem for normalt 30 meter og vil strække sig fra stranden til marken. På det sted, hvor kyststrækningen er smallest, er strækningen ca. 20 meter lang. På det sted den er bredest, er strækningen ca. 60 meter lang. Der tages derfor udgangspunkt i en worst case betragtning, hvor kabelgraven anlægges på det bredeste sted.

Figur 1. Fra ansøgningen. Oversigt over forekomst af markfirben samt linjeføring af kabler.

Det er ansøgers vurdering, at der ikke findes alternativer til dispensationen, da der som led i udarbejdelsen af et projektforslag er foretaget en gennemgang af mulige lokaliseringer på Bornholm, bl.a. med henblik på at finde en lokalisering udenfor kystnærhedszonen. Gennemgangen af mulige lokaliseringer har desuden været baseret på funktionelle hensyn i forhold til placeringen af Energiø Bornholms havvindmøllepark. Gennemgangen af alternativer er beskrevet i ansøgningens afsnit 3.1.1.

Det er også ansøgers vurdering, at dispensationen ikke hindrer opretholdelse af markfirbens bevaringsstatus da markfirben er vidt udbredt på hele Bornholm og der etableres afværgende foranstaltninger for det yngle- og rasteområde, der nedlægges, og at individerne flyttes til dette inden at deres nuværende yngle- og rasteområdet nedlægges.

3. Fremgangsmåde

Det oplyses i ansøgningen at nedgravning af kablet kan ske inden for et område på 11,5 meter (Figur 2). Området er egnet som yngle- og rasteområde for markfirben. Som afværgeforanstaltning for den del af levestedet, der inddrages midlertidigt i anlægsfasen, vil der blive ryddet for beplantning (Figur 2, turkist areal med

striber) uden for den del af arealet, der indhegnes (røde streger med sorte cirkler og X'er), og derved vil forhold for markfirben blive forbedret. Dette vil ske på et areal, som er dobbelt så stort (de to turkise arealer), som det der påvirkes. Der ryddes et areal, som er lige så stort, som kabelanlægget kræver (rødt areal), på hver side af kabelgraven/paddehegnet. Dette er uddybet i ansøgningens afsnit 7.4.

Indsamlingen af markfirben oplyses af ansøger at starte fra medio april, når markfirbenene begynder at være aktive.

Figur 2. Fra ansøgningen. Skitse for arbejdet. Det røde areal er det indsnævrede arbejdsbælte. De røde striber er paddehegn. De sorte cirkler er opsamlingskasser og X'er er til opsamling af markfirben. De to turkise arealer angiver placering og omfang af areal, hvor der foretages forbedringer af habitat for markfirben

Ansøger oplyser, at markfirben inden for området indfanges med kasser suppleret med en manuel indfangning, som sker én dag efter, at kasserne er opsat og én dag inden nedtagning af kasserne. På den måde kan tømning af området dels suppleres ved manuel indfangning af markfirben, og dels kan der dannes et indtryk af, hvor meget aktivitet der er inden for arbejdsarealet. Indfangningen sker ved at nedgrave indfangningskasser inden for indhegningen, som er bygget til formålet, jf. beskrivelsen i ansøgningens afsnit 7.4. Fangstkasserne består af en kasse med en faldlem, som gør, at smådyr kan falde ned i kassen, men at prædatorer ikke kan komme til de dyr, som er fanget i kassen. Kasserne er lukkede, og der er derfor heller ikke risiko for udtørring, og kasserne kan derfor tømmes med 2 dages intervaller.

Ansøger vurderer, at området vil være tømt for markfirben efter 14 dage med egnede vejrforhold, dvs. solrige dage, da markfirben typisk har et home range på 100-200 m². Markfirben bevæger sig rundt i deres søgen på føde, og da arbejdsarealet kun er 11,5 meter bredt, vurderes individerne at blive fanget i fælderne inden for få dage i vejrforhold, som er egnede. Ligeledes vil individerne blive fanget inden æglægning.

Det er ansøgers vurdering, at der vil skulle indsamles op til 10 individer af markfirben. Dette er baseret på, at markfirbenenes bestandsstørrelse angives til at være 30-70 individer pr. ha og i denne forbindelse tolkes 70 individer som en lokalitet med optimale betingelser, og 30 som en lokalitet med suboptimale

forhold. Til en beregning af populationen inden for arbejdsarealet lægges der en konservativ beregning til grund, hvor det antages, at der er 50 individer/ha. På baggrund af disse oplysninger vil der skulle flyttes ca. tre individer, da alle individer indfanges inden ynglesæsonen. I praksis og med naturlige variationer vurderes dette antal at være mellem 0-10 individer.

4. Regler

Efter artsfredningsbekendtgørelsen § 10, stk. 1, nr. 1, gælder der bl.a. et forbud mod forsætlig indfangning af arter på habitatdirektivets bilag IV, mens der efter bekendtgørelsens § 11 stk. 1, gælder et forbud med bl.a. at flytte, opbevare, transportere og udstille individer på direktivets bilag IV. Bekendtgørelsens § 10 og 11 bl.a. gældende for markfirben, som det fremgår af bekendtgørelsens bilag 1.

Det er muligt at dispensere fra beskyttelsen, jf. § 12 i samme bekendtgørelse, hvis formålet er *af hensyn til den offentlige sundhed og sikkerhed eller af andre bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, herunder af social og økonomisk art, og hensyn til væsentlige gavnlige virkninger på miljøet.*

Det fremgår af nødretsforordningens² artikel 3, at ”... Planlægning, opførelse og drift af anlæg og installationer til produktion af energi fra vedvarende energikilder og deres tilslutning til nettet og selve det tilknyttede net og de tilknyttede lagringsaktiver formodes at være af væsentlig samfundsinteresse og tjene den offentlige sundhed og sikkerhed, når retlige interesser afvejes i det enkelte tilfælde, med henblik på ... artikel 16, stk. 1, litra c), i direktiv 92/43/EØF (1).”

Det vurderes, at udvidelsen af anlægget er nødvendig for at sikre udnyttelsen af den vedvarende energi, som havvindmølleparken kommer til at producere.

5. Begrundelse for afgørelse

Det er SGAVs vurdering, at forudsætningerne for at meddele dispensation fra artsfredningsbekendtgørelsen til indsamling af markfirben er til stede. SGAV vurderer, at udnyttelse af havvindmølleparken udgør en væsentlig samfundsinteresse, jf. afgørelsens afsnit 4, og lægger vægt på, at markfirben ikke mister muligheden for at yngle, da de flyttes ud af graveområdet til et område, der forud for indfangning er blevet forbedret og egnet til æglægning.

Derudover, er det SGAVs vurdering, at med de opstillede vilkår, afværges risikoen for individdrab af markfirben eller æg, og dermed sikres den økologiske funktionalitet for arten under og efter projektet. Det er derfor den samlede vurdering, at dispensationen ikke hindre opretholdes af bevaringsstatus for markfirben.

Det er SGAVs vurdering, at der ikke er alternativer til projektet, da den valgte placering af højspændingsstationen er teknisk begrundet, men også under størst mulig hensyntagen til det brede miljøaspekt (biologisk mangfoldighed, befolkningen, menneskers sundhed, flora, fauna, jord, luft, landskab, kulturarv, mv samt det indbyrdes forhold mellem disse faktorer). Derudover sker placeringen med den kortest mulige afstand til havvindmølleparkerne og dermed mindsker

² Rådets forordning (EU) 2022/2577 af 22. december 2022 om en ramme for fremskyndelse af udbredelsen af vedvarende energi

forbruget af ressourcer til kabler (både søkabler og landkabler) samt arealressourcer.

6. Klagevejledning

Denne afgørelse, som vedrører dispensation fra artsfredningsbekendtgørelsens § 10 og § 11, jf. bekendtgørelsens § 12, kan ikke påklages særskilt. Afgørelsen er vedlagt § 25 tilladelsen efter miljøvurderingsloven³ til projektet, og nærværende afgørelse kan påklages i forbindelse med klage over nævnte tilladelse. Se klagevejledning i § 25 tilladelsen efter miljøvurderingsloven.

Med venlig hilsen

Nynne Elmelund Lemming
Arter og Natur
nyele@sgav.dk

³ Miljøvurderingsloven, senest bekendtgjort ved lovebekendtgørelse nr. 4 af 3. januar 2023 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)